JÖNKÖPING UNIVERSITY
School of Education and Communication

Hur har den socioekonomiska bakgrunden betydelse för elevers läsutveckling?

En litteraturstudie som syftar till att undersöka den socioekonomiska bakgrundens samband med elevers läsutveckling och studieresultat i årskurs 4–6.

KURS *Examensarbete 1, 15 hp*

PROGRAM *Grundlärarprogrammet med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 4–6*

FÖRFATTARE *Cecilia Bjurenfalk, Linn Holter Wetterlind*

EXAMINATOR *Anna Nissen*

TERMIN *VT26*

JÖNKÖPING UNIVERSITY
School of Education and Communication

Examensarbete 1, 15 hp
Program: Grundlärarprogrammet med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 4–6
Termin: VT26

SAMMANFATTNING

Cecilia Bjurenfalk, Linn Holter Wetterlind

Hur har den socioekonomiska bakgrunden betydelse för elevers läsutveckling? *En litteraturstudie som syftar till att undersöka den socioekonomiska bakgrundens samband med elevers läsutveckling och studieresultat i årskurs 4–6.*
How does socioeconomic background affect students' reading development? *A literature study aimed at investigating the relationship between socioeconomic background and students' reading development and academic performance in grades 4–6.*

Antal sidor: 28

Litteraturstudiens syfte är att bidra med ökad kunskap om vad tidigare forskning lyfter om sambandet mellan elevers socioekonomiska bakgrund och deras läsutveckling och studieresultat. Begreppet socioekonomisk bakgrund är brett. I denna uppsats ligger fokus på hemmets resurser, inkomst och utbildningsnivå. I dagens skola har varje elev som kliver in i klassrummet olika förutsättningar, men en viktig fråga som skolan behöver ställa sig är hur elevers socioekonomiska bakgrund påverkar deras läsutveckling och studieresultat.

Studien genomfördes genom urval av vetenskapliga artiklar. I olika databaser har tio artiklar samlats in och med hjälp av en översiktsmatris har artiklarna analyserats. Uppsatsen visar att den socioekonomiska bakgrunden påverkar elevers läsutveckling redan i tidig ålder. I högre åldrar påverkas därmed även studieresultaten. Utifrån urvalet av artiklar granskades dessutom vilka av hemmets faktorer som hade minst, respektive störst påverkan på eleverna. I studien uppmärksammas även hur skolan kan arbeta med faktorer från elevernas socioekonomiska bakgrund, för att alla elever ska få samma möjlighet att lyckas i skolan.

Nyckelord: Socioekonomisk bakgrund, läsutveckling, studieresultat, årskurs 4–6.

Innehållsförteckning

1. Inledning 1
2. Syfte och frågeställningar 3
3. Bakgrund 4
3.1 Socioekonomisk bakgrund och skolpresentationer 4
3.2 Läsutveckling och läsförståelse 5
3.2.1 Avkodning som en grund för läsutveckling 6
3.3 Skolans kompensatoriska uppdrag enligt läroplanen 6
4. Metod 8
4.1 Informationssökning och urval 8
4.2 Materialanalys 11
5. Resultat 12
5.1 Vilka samband finns mellan elevers socioekonomiska bakgrund och deras läsutveckling i årskurs 4–6? 12
5.1.1 Socioekonomisk bakgrund och dess betydelse för elevers läsresultat 12
5.1.2 Föräldrarnas betydelse för elevers läsförståelse och språkutveckling 13
5.2 Vilka hemfaktorer har forskning visat påverkar elevers studieresultat? 14
5.2.1 Hemmets betydelse för barns språkliga utveckling och läsförmåga 14
5.2.2 Föräldrars betydelse för barns läsutveckling och lärande 15
6. Diskussion 17
6.1 Metoddiskussion 17
6.1.1 Användningen av AI 18
6.2 Resultatdiskussion 19
6.2.1 Sambandet mellan föräldrarnas utbildningsnivå och läsutveckling 19
6.2.2 Hemfaktorns betydelse och begränsningar 20
6.2.3 Skolans uppdrag 21
6.3 Didaktiska implikationer och slutsatser 23
6.4 Vidare forskning 24
Referenslista 26
Bilagor .....

1. Inledning

Ett fenomen som ofta lyfts i relation till elevers olika förutsättningar är begreppet *the fourth grade slump*. Begreppet beskriver den kunskapssvacka som vissa elever kan uppleva när de går från årskurs tre till årskurs fyra. Detta beror på att de texter elever möter i skolan förändras. Texterna går från att ”lära sig att läsa” till ”läsa för att lära” (Sanacore & Palumbo, 2009, s. 67–68). Läsutveckling är en central del av elevers skolgång och läsningen har en stor betydelse för deras lärande i samtliga ämnen, samt deras möjligheter att delta aktivt i samhället. Resultat från flera internationella undersökningar visar att svenska elever presterar allt sämre i läsförståelse. Enligt Skolverket (2023b, s. 24) visar PISA 2022-rapporten att svenska elevers resultat i läsförståelse har minskat till nivåer som motsvarar 2009 och 2012. Resultaten pekar dessutom på att både elever med högre respektive lägre studieresultat presterade generellt sämre jämfört med PISA-undersökningen 2018.

I dagens samhälle diskuteras det om att alla elever har olika förutsättningar för lärande. Vad innebär egentligen detta och hur påverkar det elevers kunskapsutveckling? Skolans kompensatoriska uppdrag framgår i *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet* [LGR22] där det betonas att undervisningen ska vara anpassad till alla elevers förutsättningar och att undervisningen ska främja alla elevers progression. Det står även att skolan ska utgå från elevers bakgrund (Skolverket, 2025, s. 6). Skolans kompensatoriska uppdrag blir särskilt viktigt i arbetet med elevers läsutveckling, eftersom tidiga stödinsatser och anpassningar kan förebygga skolsvårigheter och öka elevers möjligheter att lyckas i skolan (Von Greiff, 2012, s. 4). Det är skolans ansvar att utforma undervisningen så att alla elever ges förutsättningar att nå målen och bli väl förberedda för vuxenlivet.

I denna litteraturstudie vill vi undersöka vad tidigare forskning visar om vilka socioekonomiska faktorer som påverkar elevers läsutveckling och studieresultat. Studien fokuserar särskilt på sambandet mellan socioekonomisk bakgrund, läsförmåga och studieresultat i årskurs 4–6 i svensk skola. Vi vill även undersöka vilken betydelse dessa faktorer har för lärarens roll, för att få en ökad förståelse för hur undervisningen kan utformas så att den stödjer elevernas lärande. Detta förutsätter att lärare har kunskap om vilka faktorer som kan påverka eleverna, så att undervisningen kan anpassas efter deras behov och ge det bästa möjliga stödet. Studien bygger på vetenskapliga artiklar.

Relevanta artiklar behandlade socioekonomisk bakgrund, läsutveckling, studieresultat, inkomst, hemmets resurser och föräldrars utbildningsnivå. För att säkerställa trovärdigheten är alla artiklar sakkunniggranskade.

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med denna litteraturstudie är att bidra med ökad kunskap om vad tidigare forskning lyfter om sambandet mellan elevers socioekonomiska bakgrund och deras läsutveckling och studieresultat. För att uppnå syftet besvaras följande frågeställningar:

- Vilka samband finns mellan elevers socioekonomiska bakgrund och deras läsutveckling i årskurs 4–6?
- Vilka hemfaktorer har forskning visat påverkar elevers studieresultat?

3. Bakgrund

I bakgrunden kommer begreppen läsutveckling, socioekonomisk bakgrund, avkodning, utbildningsnivå, inkomst och studieresultat lyftas fram. Utifrån styrdokument kommer läsning och likvärdig utbildning att beskrivas.

3.1 Socioekonomisk bakgrund och skolpresentationer

Begreppet socioekonomisk bakgrund omfattar faktorer som familjens sociala situation, ekonomiska resurser, utbildningsnivå, inkomst och boendesituation, vilket kan ha betydelse för elevers skolprestationer (SCB, u.å.). Begreppen socioekonomisk grupp, position och status används för att beskriva människors ekonomiska och sociala situation och grundar sig på vilken utbildnings- och inkomstnivå man har (Folkhälsomyndigheten, 2024). Utbildning och inkomst används därför ofta som mått på socioekonomisk status eftersom de är faktorer som direkt kan påverka elevers möjligheter och det stöd som de kan få i hemmet. På så sätt visar socioekonomisk bakgrund både hur en elevs villkor ser ut och varför det kan bli skillnader i skolresultaten. I denna studie refererar vi till begreppet hemfaktorer och hemmets resurser, vilket vi kopplar till föräldrarnas betydelse, hur mycket föräldrarna stöttar och deras inställning till utbildning.

Enligt Statistiska Centralbyrån (SCB) som gjorde en undersökning 2025 har antalet högutbildade ökat med 16% i Sverige sedan 2000-talet och antalet människor med lägre utbildning har minskat. Utifrån undersökningen är det 31% av alla i Sverige som har vidareutbildat sig efter gymnasiet, genom att ha fortsatt med högre studier i tre år eller mer (SCB, 2025).

Inkomst är ett begrepp som omfattar lön men även andra ekonomiska resurser, såsom kapitalinkomst och olika typer av bidrag, till exempel bostadsbidrag, föräldrapenning och studiemedel (SCB, u.å). I en rapport som Skolverket (2018) publicerade analyserades vad elevens familjebakgrund har för betydelse för elevens resultat i skolan. I rapporten redovisas att betydelsen av familjens inkomst är i huvudsak en påverkande faktor. Elevens föräldrars utbildningsnivå utgör också en viktig faktor för skolresultaten, men dess betydelse har inte ökat enligt rapporten (s. 16).

3.2 Läsutveckling och läsförståelse

Det är en grundläggande rättighet att lära sig att läsa, tolka, diskutera och förstå texter. En god läsförståelse ger förutsättningar för framgång i alla skolämnen samt ökar möjligheten till delaktighet i samhället (Skolverket, 2016, s. 8). Genom god avkodningsförmåga och ett gott läsflyt kan eleven läsa och lära sig samtidigt. För att vidga läsförståelsen krävs resonemang och mer avancerade texter (Skolverket, 2016, s. 21).

En elev behöver kunskap om olika språkliga aspekter för att kunna läsa. De aspekter läsaren behöver behärska är grundläggande kunskaper i sitt eget modersmål, exempelvis ett stort ordförråd och förmåga att återberätta både korta och långa texter. Läsarens socioekonomiska bakgrund, erfarenheter, kunskap om ämnet, samt attityd till läsning spelar stor roll för förmågan att kunna läsa (Liberg, 2010, s. 5).

Den internationella studien *Progress in International Reading Literacy Study* (PIRLS), undersöker elevers inställning till läsning och deras läsförmåga, där läsförståelsen är indelad i olika kunskapsnivåer. För den lägre kunskapsnivån kan eleven återberätta enkla skönlitterära texter och faktatexter. Eleven kan även dra enklare slutsatser om textens innehåll. Elever som når upp till mellannivån kan också tolka händelsekedjor i texterna. På en högre och avancerad kunskapsnivå kan eleven tolka innehållet på ett mer utvecklat sätt. En elev som kan förstå och tolka metaforer, samt visuella bilder och kritiskt granska textens innehåll befinner sig på hög kunskapsnivå. För att uppnå avancerad kunskapsnivå, ska eleven kunna tolka och beskriva svårare texter och redovisa egna slutsatser som når bortom själva texten (Skolverket, 2023a, s. 80–81). Kunskapsnivåerna i PIRLS kan fungera som vägledande mål för läsutveckling i klassrummet, där undervisningen anpassas efter elevernas aktuella läsförmåga och stegvis utmanas dem mot mer avancerad förståelse.

Läsförståelse definieras av Skolverket (2016) som förmågan att tolka och hantera innehållet i en text. Begreppet innefattar också samspel mellan texten och läsaren. Utvecklingen av läsförståelse påverkas av flera faktorer, såsom vem som läser, syftet med läsningen och när läsningen sker. Även intresse, motivation och hur engagerad man är till läsning har betydelse för i vilken riktning läsförståelsen utvecklas (s. 18–19).

3.2.1 Avkodning som en grund för läsutveckling

Elbro et al. (2016) beskriver att avkodning innefattar förmågan att känna igen och tolka bokstäver och bokstavskombinationer, vilket gör att de bildar ord. Målet med att träna avkodning är att den till slut ska automatiseras. För att kunna avkoda behöver eleven kunskap om olika färdigheter. En av dessa färdigheter är fonologisk medvetenhet, vilket innebär att eleven behöver förstå språkets ljudstruktur och att ord kan delas upp i olika delar. Nästa förmåga är bokstavskunskap, vilket innebär att eleven måste ha kunskap om bokstävernas ljud och namn. Alfabetisk avkodning är ytterligare en färdighet och innefattar att eleven kan sätta samman grafemen, det vill säga de skrivna bokstäverna i ett ord, och fonemen, det vill säga de språkliga ljuden. En annan färdighet är automatiserad avkodning, vilket innebär att man med lämplig strategi kan avkoda ett ord som man inte läst tidigare. En nybörjare tar även hjälp av kontextuella ledtrådar vid läsning, exempelvis utifrån bilder eller rubriker från texten, för att skapa förståelse för textens innehåll. Det är viktigt med undervisning för nybörjare och ett effektivt sätt är att öva kopplingen mellan grafem och fonem för att utveckla läsförståelsen (Elbro et al., 2016).

3.3 Skolans kompensatoriska uppdrag enligt läroplanen

Det är en rättighet att kunna läsa, vilket är ett av många uppdrag som en lärare har, att lära elever att läsa och att ge eleverna kunskap om det svenska språket. Skolan ska ge eleverna möjlighet att utveckla intresse för läsning. Eleverna ska få läsa och möta olika typer av texter. En av förmågorna utifrån läroplanens syftestext under ämnet svenska är att eleverna ska utveckla förmågan att läsa och analysera olika texter (Skolverket, 2025, s. 230–231).

I rådande läroplan står det att identitetsutveckling, kunskapsinhämtning och språk är starkt sammankopplade. Genom att eleverna får möjlighet att diskutera, läsa och skriva ska alla elever få chansen att utveckla sin kunskap och kommunikation och med det utveckla sin tilltro till sin språkliga förmåga (Skolverket, 2025, s. 8). I de övergripande målen och riktlinjerna i läroplanen framgår det att alla som arbetar i skolan ska ta elevers olika behov, bakgrund och upplevelser i beaktning. Skolans aktörer ska även stärka elevernas förmåga till att lära sig och styrka elevers tillit till vad de själva kan (Skolverket, 2025, s. 14). Enligt rådande läroplan ska skolans undervisning anpassas till alla elevers behov och förutsättningar. Skolan ska utgå från elevers bakgrund, språk,

kunskap och tidigare erfarenheter. Skolan ska forma undervisning för fortsatt progression för lärande och kunskap utifrån elevers bakgrund (Skolverket, 2025, s. 6).

Skolan har som uppdrag att arbeta aktivt med hemmen för att främja elevens hela personlighet och forma eleven till en aktiv och ansvarstagande medborgare. Skolan ska stödja hemmet i deras ansvar som föräldrar, där eleven ska utvecklas och fostras (Skolverket, 2025, s. 7). Detta är relevant i relation till studiens syfte som är att undersöka sambandet mellan elevers socioekonomiska bakgrund, läsutveckling och studieresultat. För att skolan ska kunna främja elevers lärande och utveckling behöver undervisningen utgå från kunskap om elevers förutsättningar och bakgrund.

I denna studie definierar vi begreppet studieresultat som i vilken utsträckning eleven uppnår kunskapsmålen i de olika ämnena. I studien är fokuset på ämnet svenska och hur eleverna uppnår målet för ämnesområdet läsning.

4. Metod

I detta kapitel redovisas metoden för litteraturstudien. Studien genomfördes inom ramen för en systematisk litteraturstudie, där litteraturen utgjorde studiens informationskälla och det redovisade materialet baserades på vetenskapliga artiklar och andra vetenskapliga texter. Eriksson Barajas (2013) beskriver att en systematisk litteraturstudie innebär att tidigare forskning söks fram, granskas kritiskt och sammanställs för att ge en översikt av kunskapsläget inom ett område (s. 31). Vi beskriver i detta kapitel hur vi genomfört informationssökningen och urval av material samt hur vi har analyserat det insamlade materialet för att besvara studiens syfte i en materialanalys.

4.1 Informationssökning och urval

Vi har använt databaserna Google Scholar, PsycInfo, PubMed, ERIC samt SwePub (se bilaga 1 för flödesschema). Dessa databaser valdes eftersom de innehåller forskning inom utbildning, psykologi och samhällsvetenskap, vilket är relevant för studiens syfte. Urvalet av artiklar baserades på följande inklusions- och exklusionskriterier: Artiklarna skulle vara vetenskapligt granskade samt belysa sambandet mellan socioekonomisk bakgrund och elevers läsutveckling och studieresultat. Artiklar skrivna på engelska eller svenska inkluderades. Exklusionskriterier var examensarbeten samt studier som inte var relevanta för studiens syfte.

Databasen Google Scholar gav möjlighet till omfattande sökningar, men saknar möjlighet att filtrera artiklar utifrån peer review. De avgränsningar som gjordes utgick därför från de funktioner som finns tillgängliga, såsom sökintervall för publiceringsår, relevans och typ av artikel. Därefter genomfördes en manuell granskning av artiklarnas rubriker, där sökbegreppen ”socioekonomisk bakgrund, läsutveckling”, ”reading children from lower and higher socioeconomic backgrounds, primary school” och ”family, SES, parent and child” användes för vidare urval. Totalt valdes tre artiklar från Google Scholar baserat på sökta begrepp. SES är en förkortning av socioekonomisk status. En manuell granskning gjordes även av artiklarnas publikationstyp, där examensarbeten exkluderades eftersom materialet skulle bestå av fackgranskad forskning.

ERIC är en databas som innefattar böcker, tidskriftsartiklar, rapporter och avhandlingar, med fokus på forskning inom pedagogik och psykologi. I ERIC användes sökorden

“reading development, Swedish” med avgränsningen peer review. Utifrån granskning av rubriker och abstract valdes en artikel som bedömdes relevant för studien.

PsycInfo är en databas med faktagranskade artiklar inom bland annat psykologi, psykiatri och sociologi. I databasen användes bland annat söksträngen “noft(socio) AND noft(economic) AND noft(status) AND noft(reading)”. Urvalet gjordes genom granskning av rubriker och nyckelord, vilket resulterade i två relevanta artiklar. Därefter användes sökorden “family background, social economic reading development”, där en artikel bedömdes som relevant. Slutligen användes “family background reading comprehension” med avgränsningen fackgranskad, vilket resulterade i ytterligare en artikel som inkluderades i studien.

PubMed är en stor databas inom medicin och omvårdnad som innehåller tidskriftsartiklar. Sökorden som användes var “parent education and family income”. För att begränsa urvalet avgränsades artiklarna till de senaste tio åren, och artikeltypen “Introductory Journal Article”. Två artiklar identifierades via relaterade citeringar i PubMed.

SwePub är en svensk databas som främst innehåller svenska vetenskapliga publikationer. Där användes sökordet “skolframgång”, och en artikel valdes ut efter granskning av rubriker och abstract.

Utöver detta granskades artiklarna utifrån deras vetenskapliga kvalitet. I denna granskning beaktades studiernas metod, urval och resultat för att säkerställa att de var tillförlitliga och relevanta för studiens syfte.

Vissa av de inkluderade studierna omfattar elever både före och efter mellanstadiet. Studier som har genomförts med yngre åldersgrupper, och som fokuserar på förskola och lågstadium, inkluderades då de ansågs bidra med kunskap om faktorer som påverkar elevers tidiga utveckling inför mellanstadiet. Studier som omfattar äldre åldersgrupper inkluderades också, eftersom de faktorer som beskrivs i studierna kan vara relevanta även i mellanstadiet.

De inkluderade studierna kommer från olika länder, där majoriteten är genomförda i USA, Storbritannien och Australien, samt några från Sverige och Norge. Dessa studier inkluderades för att få en bredare bild av forskningsläget kring socioekonomisk bakgrund, läsutveckling och studieresultat.

Tabell 1

Översikt över sökhistorik

Databas och datum	Sökord	Eventuella avgräsningar	Antal träffar	Antal valda
Google Scholar* 29/1–2026	Socioekonomisk bakgrund, läsutveckling	Artiklar Närsomhelst. Sortera efter relevans Alla typer	Urval: 100 Den egentliga träffmängden var: 827	1
Google Scholar* 29/1–2026	reading children from lower and higher socioeconomic backgrounds, primary school	Anpassat intervall: 2022-2025 Sortera efter relevans Alla typer	Urval: 100 Den egentliga träffmängden var: 16 600	1
Google Scholar* 29/1–2026	family, SES, parent and child	Artiklar Sedan 2026 Sortera efter relevans Alla typer	Urval: 100 Den egentliga träffmängden var: 2990	1
PsycInfo 29/1–2026	noft(socio) AND noft(economic) AND noft(status) AND noft(reading)	Peer-review Språk: Engelska	321	2
PsycInfo 29/1–2026	family background, social economic reading development	Peer-reviewed Språk: Engelska	27	1
PsycInfo 29/1–2026	family background reading comprehension	Peer-reviewed Språk: Engelska	112	1
PubMed 29/1–2026	parent education and family income	Publicerad inom tio år. Introductory journal article	2	1
SwePub 30/1–2026	skolframgång	Tidskiftartikel	12	1
ERIC 5/2–2026	Reading development, Swedish	Peer-review	54	1

* Urvalet i Google Scholar begränsades till de första 100 träffarna per sökning.

4.2 Materialanalys

I materialanalysen analyserades artiklarnas syfte, metod och resultat. Materialanalysen genomfördes i flera steg för att skapa en överblick av det insamlade materialet. Inledningsvis analyserades artiklarnas syfte, metod, design och huvudsakliga resultat för att bedöma deras relevans för studien. Därefter sammanställdes informationen i en översiktstabell (se bilaga 2), det användes som stöd vid analysen och vid utformningen av resultatdelen. Översiktstabellen syftade till att synliggöra teman och mönster i forskningen om sambandet mellan socioekonomisk bakgrund och elevers läsning, samt att uppmärksamma eventuella skillnader mellan studiernas resultat. När studierna visade olika slutsatser jämfördes deras metod, urval och sammanhang för att förstå möjliga orsaker till skillnaderna. För att skapa struktur i materialet sorterades artiklarna i olika kategorier, utifrån vilka delar av socioekonomisk bakgrund och läsutveckling de behandlade. Detta gjordes för att lättare se skillnaderna mellan artiklarna. Under analysen framkom flera centrala teman (1) Socioekonomisk bakgrund och dess betydelse för elevers läsresultat, (2) Föräldrars betydelse för elevers läsförståelse och språkutveckling, (3) Hemmets betydelse för barns språkliga utveckling och läsförmåga och (4) Föräldrars betydelse för barns läsutveckling och lärande. De teman som identifierades blev grunden för resultatet. Temana byggde på det som återkom i artiklarna och det som var relevant för studiens syfte. Alla artiklar lästes i både delar och i helhet för att möjliggöra en mer noggrann analys.

Studien bygger på redan publicerad forskning. Författarna har eftersträvat att återge resultaten korrekt och undvika feltolkningar. Samtliga källor har redovisats för att säkerställa transparens och undvika plagiering.

5. Resultat

I resultatet besvaras studiens frågeställningar. Resultatkapitlet är indelat i två delar utifrån litteraturstudiens två frågeställningar. Den första frågeställningen behandlas i avsnitt 5.1.1 och 5.1.2, medan den andra behandlas i avsnitt 5.2.1 och 5.2.2. I detta kapitel förekommer begreppet SES, vilket är en förkortning för socioekonomisk status.

5.1 Vilka samband finns mellan elevers socioekonomiska bakgrund och deras läsutveckling i årskurs 4–6?

Nedan kommer resultat från olika studier att presenteras, där fokus är på sambandet mellan elevers socioekonomiska bakgrund och läsutveckling samt mellan föräldrars påverkan på elevers läsutveckling.

5.1.1 Socioekonomisk bakgrund och dess betydelse för elevers läsresultat

I en svensk studie undersöks elever i årskurs nio. Studien undersöker hur den socioekonomiska bakgrunden påverkar deras attityder till läsning och deras studieresultat. Resultaten visar att hemmets resurser och kulturella aktiviteter, såsom samtal om böcker och filmer, har betydelse för elevers läsintresse och läsförmåga (Pajkin, 2017, s. 56). Detta stöds av Aytar och Mella (2012), som även undersöker bland annat årskurs nio elever. De lyfter att hemmets resurser, såsom antal böcker i hemmet, har stor betydelse för elevers läsförståelse och i vissa fall är mer avgörande än föräldrarnas yrkesstatus (s. 54). Resultaten från båda studierna visar att elever med högre socioekonomisk status generellt uppnår bättre resultat i läsning. Aytar och Mella (2012) beskriver tydliga skillnader i ett läsförståelsetest från PISA, där resultat varierade hos eleverna beroende på SES (s. 52). Detta ligger i linje med Pajkin (2017) som lyfter att studieresultat påverkas av hemmets resurser och hur eleverna får stöd ifrån hemmet. Vidare i resultatet beskrivs också att brister i språkliga färdigheter kan påverka elevers prestationer i flera skolämnen (Aytar & Mella, s. 62), vilket stärker kopplingen mellan läsutveckling och skolresultat.

Samtidigt visar Pakins (2017) undersökning att det finns skillnader mellan flickor och pojkar i deras inställning till läsning, där flickor i större utsträckning uppger att de läser på fritiden. Resultatet från studien visar att flickor tyckte det var jobbigt att läsa framför andra, men att de finner intresse i att läsa själva och skulle glädjas åt att få en bok i present. Pojkarna visar i undersökningen att de främst läser när de behöver söka

information eller i samband med undervisning i skolan (s. 73). Aytar och Mella (2012) beskriver dock utifrån sin studie att skillnaderna i läsutveckling och studieresultat fanns oavsett kön eller invandringsbakgrund (s. 53).
Sammanfattningsvis lyfter båda studierna (Pajkin, 2017; Aytar & Mella, 2012) att elevers socioekonomiska bakgrund, med särskilt fokus på hemmets resurser och språklig stimulans, har en betydande påverkan på elevers läsutveckling och studieresultat.

5.1.2 Föräldrarnas betydelse för elevers läsförståelse och språkutveckling

Forskning från USA där elever i årskurs 2–6 undersöks, visar resultat på positiva samband mellan läsförståelse och ekonomiskt-, human- och total kapital (Lindo, 2014, s. 290). I studien framkommer det att familjens bakgrund har en central koppling till läsförståelse och påverkas starkt av vårdnadshavares utbildning, yrke, inkomst och förmögenhet. Humankapital syftar på människors utbildning, kunskaper och färdigheter, som kan påverka deras möjligheter och resurser i livet. Humankapital är viktigast och är en stor indikator på elevers läsförståelse (s. 290). Studien belyser att 63 % av de elever i årskurs 4 som deltog i undersökningen inte når tillräcklig nivå i läsförståelse, medan motsvarande andel bland låginkomstelever är 83 % (Lindo, 2014, s. 287). Liknande resultat framkommer i en norsk undersökning, där det beskrivs att högre utbildning hos båda föräldrarna kopplas till mer stöttning i hemmet och tidigt utvecklade färdigheter för barn innan de börjar skolan (Nærde, et al., 2026, s. 151). Studien lyfter att ekonomisk stress påverkar negativt hur mödrar stimulerar sina barn till skolarbete. Hur fäder stimulerar sina barn till skolarbete påverkas inte i samma utsträckning i resultatet. Effekterna av den ekonomiska stressen var små men tydliga och resultaten visar att familjens socioekonomiska resurser hänger samman med barns utveckling (Nærde, et al., 2026, s. 151).

Även en studie från Storbritannien som är baserad på tidigare forskning med fokus på barn mellan 10–13 år, visar att familjens socioekonomiska status har stark koppling till barns språkliga utveckling och skolprestationer (Van der Kleij, et al., 2023, s. 57). Resultaten från studien visar att barn från familjer med högre socioekonomisk status generellt har bättre vardagsordförråd, ämnesspecifikt ordförråd, avkodning och läsförståelse än barn från familjer med lägre socioekonomisk status (s. 61–62). Resultatet ändrades inte över tid och ökade inte i samband med skolövergången. Vardagsordförråd och avkodning utvecklades kontinuerligt, medan det ämnesspecifika ordförrådet och

läsförståelsen främst utvecklades under läsåren (Van der Kleij, et al., 2023, s. 61–62). Vilket tyder på att denna utveckling i hög grad sker inom skolans undervisning, snarare än i hemmet under sommarloven.

Sammantaget visar studierna (Lindo, 2014; Nærde, et al., 2026; Van der Kleij, 2023) att socioekonomiska faktorer, särskilt föräldrarnas utbildning och familjens resurser, har en tydlig påverkan på elevers språkliga utveckling och läsförståelse. Studierna visar att dessa faktorer har betydelse för vilken språklig stimulans och vilket stöd barnet får i hemmet. Föräldrarnas utbildningsnivå kan kopplas samman till hur ofta barn får utveckla sitt språk, exempelvis läsning och olika samtal. Familjens resurser kan påverka exempelvis antal böcker i hemmet. Detta kan ha samband med elevers ordförråd, avkodning och läsförståelse.

5.2 Vilka hemfaktorer har forskning visat påverkar elevers studieresultat?

I detta kapitel lyfts resultat från tidigare forskning om hemmets och föräldrarnas betydelse för elevers studieresultat, med särskilt fokus på läs- och språkutveckling.

5.2.1 Hemmets betydelse för barns språkliga utveckling och läsförmåga

En studie från Storbritannien som undersöker barn mellan tre och tio år visar att hemmiljön har stor betydelse för barns läsförmåga. Barn som tidigt lever med lägre socioekonomisk bakgrund har oftare en mindre stimulerande hemmiljö, vilket hänger samman med lägre läsförmåga vid både sju och tio års ålder (Crampton & Hall, 2017, s. 373–374). Resultaten visar en kedjeeffekt där socioekonomisk risk påverkar hemmets möjligheter att stödja lärande och språkutveckling, vilket i sin tur påverkar barns läsförmåga negativt (s. 373–374). I linje med detta betonar en annan studie från Storbritannien som undersöker barn mellan 3 och 5 år att hemmets resurser och lärandeaktiviteter är viktiga för barns språkutveckling och läsförmåga (Hartas, 2011, s. 900–901).

Samtidigt visar Crampton och Halls (2017) studie att det inte finns något direkt samband mellan socioekonomiska förhållanden och barns akademiska självbild, alltså hur de uppfattar sin egen förmåga i skolrelaterade sammanhang. Däremot påverkas självbilden indirekt genom barnens läsförmåga (s. 379). Detta kan kopplas till Hartas (2011), som

beskriver hur föräldrar använder resurser som tid, engagemang och ekonomi, vilket har stor betydelse för barns tidiga utveckling av läs- och skrivförmåga (s. 900–901). Studien visar samtidigt att föräldrar i olika socioekonomiska grupper ofta deltog i hembaserade lärandeaktiviteter såsom att sjunga sånger, berätta sagor och öva alfabetet i ungefär samma utsträckning. Däremot fanns tydliga skillnader i hur ofta föräldrar läste högt för sina barn. Föräldrar med högre inkomster och mödrar med högre utbildning läste oftare för sina barn vid tre och fem års ålder och gav mer regelbundet stöd i barnens läsning (Hartas, 2011, s. 898).

I en svensk studie som undersökte barn på förskolor (Herkner et al., 2021), visade resultatet på bokstavskännedom och Rapid Automatized Naming (RAN), det vill säga förmågan att snabbt ange välbekanta symboler, var olika beroende på var barnet bor. Resultaten visar att det finns behov av ökad lärarkompetens och mer strukturerat språkligt stöd för barn i områden med låg socioekonomisk status (Herkner et al., 2021, s. 11).

Studierna (Crampton & Hall, 2017; Hartas, 2011; Herkner et al., 2021) visar att hemmets resurser och socioekonomiska förutsättningar har betydelse på barns språkliga utveckling och läsförmåga.

5.2.2 Föräldrars betydelse för barns läsutveckling och lärande

Från en amerikansk studie med fokus på barn mellan åtta och tolv år visar resultaten att föräldrars utbildning påverkar hur hemmet fungerar och vilket stöd barnen får, både i lärande och känslomässigt stöd (Davis-Kean, 2005, s. 303). Föräldrar med högre utbildning har ofta högre förväntningar på sina barns skolgång, vilket ger mer stimulans i hemmet och bidrar till starkare relationer i familjen. Utifrån studien framkommer det att ekonomiska svårigheter inte alltid leder till sämre förutsättningar för barns utveckling. Föräldrars utbildningsnivå påverkar vilket stöd och engagemang de kan ge, samt hur hemmets miljö är organiserad. Genom att föräldrar erbjuder både känslomässig trygghet och kognitiv stimulans kan de negativa effekterna av låg inkomst minska. Dessa förväntningar påverkar barnets skolresultat, inklusive läsförmågan, både direkt och indirekt (Davis-Kean, 2005 s. 303).

Samtidigt framkommer det i Hartas (2011) studie att stöd i hemmet inte räcker för att minska effekterna av låg socioekonomisk status. Det visar att hemmet är viktigt, men att

hemmets resurser också spelar stor roll (s. 909–910). Detta stöds i en större studie från Australien, Storbritannien och Nederländerna, där både genetisk risk för dyslexi och familjens socioekonomiska situation påverkar barns läsförmåga (Bicona et al., 2025, 401–402). Faktorer i hemmet, till exempel hur många böcker som finns och hur mycket föräldrar deltar i barnets lärande, framhålls som viktiga delar i den miljö som påverkar barns läsutveckling (Bicona et al., 2025, s. 401). Hemmets stöd för lärande har sina begränsningar, särskilt när man tar hänsyn till genetiska faktorer. Både genetisk risk för dyslexi och familjens ekonomi påverkar barns läsförmåga, men familjens ekonomiska resurser förklarar en större del av variationen än den genetiska risken. Resultaten visar att hemmets resurser och stöd fortfarande är viktiga, även när barnen har olika genetiska förutsättningar (s. 401–402).

Liknande resultat lyfts i Nærde et al. (2026) som beskriver hur föräldrars stimulans, kognitiva förmåga och sociala färdigheter påverkar barns framtida skolgång. De menar att tidigt stöd och stimulans har en stor betydelse för barns utveckling i framtiden (s. 154). Nærde et al. (2026) lyfter att Family Investment Model (FIM) är en teori som förklarar hur familjens socioekonomiska status påverkar barns utveckling. Modellen bygger på att familjer med högre SES har mer resurser och därmed kan ge sina barn mer stimulans och stöd. Exempel på detta är att läsa med sitt barn, leka med pedagogiska leksaker eller ha frekventa samtal med barnet. Denna typ av stimulans hjälper barn att utveckla både språk, självkontroll och andra viktiga färdigheter (Nærde et al., 2026, s. 152).

Sammanfattningsvis visar studierna (Davis-Kean, 2005; Bicona et al., 2025; Hartas, 2011; Nærde et al., 2026) att föräldrarnas utbildning, hemmets resurser och graden av stimulans i hemmet har en stor betydelse för barns läsutveckling och skolresultat, även i samverkan med andra faktorer, exempelvis genetiska förutsättningar.

6. Diskussion

I detta avsnitt diskuterar vi litteraturstudiens metod och resultat.
I metoddiskussionen diskuteras informationssökningen, avgränsningar och reflektioner. Resultatdiskussionen framhåller resonemang av litteraturstudiens syfte och hur frågeställningarna besvaras. Avsnittet avslutas med en diskussion om didaktiska implikationer, slutsatser och vidare forskning.

6.1 Metoddiskussion

När vi sökte artiklar var vårt syfte att hitta forskning som har koppling till socioekonomisk bakgrund, det vill säga inkomst och utbildningsnivå som en grund för läsutveckling och studieresultat.

Många av de studier som vi har analyserat är gjorda i USA, Storbritannien och Australien (Bicona et al., 2015; Lindo, 2019; Davis-Kean, 2005). Skillnaderna i skolsystemen och samhällssystemen mellan länderna kan påverka hur elevers socioekonomiska bakgrund påverkar deras skolresultat. Samtidigt visar nordiska studier liknande resultat (Nærde et al., 2026, s. 151), vilket stärker slutsatsen. Detta innebär att resultaten inte utan vidare kan överföras till svenska förhållanden, utan behöver tolkas med viss försiktighet.

Vår studie har sin grund och utgångspunkt i den svenska skolan. Även om flera av studierna är genomförda utanför Sverige, exempelvis i länder utanför Norden med andra skolsystem, läroplaner och socioekonomiska förutsättningar, anser vi att forskningen i vår studie ger lärare ökad förståelse för hur socioekonomiska faktorer påverkar lärande. Artikeln från Norge inkluderas, då landet är grannland till Sverige och har liknande socioekonomiska förutsättningar och utbildningssystem (Aytar & Mella, 2012). Samtidigt innebär dessa skillnader att studiens resultat bör tolkas med viss försiktighet vid överföring till svenska förhållanden.

Vissa av artiklarna omfattar elever både före och efter mellanstadiet. Studier som har genomförts med yngre åldersgrupper, och som fokuserar på förskola och lågstadium, anser vi ge ökad kunskap för lärare i mellanstadiet. Detta eftersom eleverna har sina första skolår där och är i konstant utveckling och lärare behöver förstå vilka faktorer som påverkar elevernas utveckling innan de börjar mellanstadiet. Samtidigt kan detta vara en begränsning, eftersom resultaten inte enbart bygger på studier i mellanstadiet, vilket kan påverka hur relevanta de är för den valda åldersgruppen. Enligt rådande läroplan

(Skolverket, 2025, s. 16) bör även förskola, fritidshem och skola samarbeta för att främja elevers progression.

Eftersom urvalet begränsades till specifika sökord, åldersgrupper och forskning publicerad under de senaste 21 åren, gav detta studien ett tydligt fokus och bidrog till att materialet överlag var relevant för studiens syfte. Samtidigt kan inkluderingen av äldre forskning innebära att vissa förändringar över tid inte fångas, även om den nyare forskningen ofta bygger vidare på tidigare studier. Särskilt inom databasen Google Scholar resulterade sökningarna i ett mycket stort antal träffar, där urvalet avgränsades till de första tio sidorna i träfflistan. Träffarna visas efter vad databasen bedömer som relevant, till exempel baserat på hur många gånger en artikel refererats. Detta kan innebära att artiklar med relevant innehåll men med lägre synlighet inte inkluderades, vilket kan ha påverkat studiens resultat genom att vissa perspektiv inom forskningsfältet inte fick utrymme för analys.

Att båda skribenterna läste artiklarna separat och sedan sammanställde dem bidrog till ökad validitet och en noggrann och organiserad analys som underlättade arbetet med resultatdelen. Samtidigt finns en risk att tolkningarna har påverkats av subjektiva bedömningar, trots att analysen genomfördes gemensamt, vilket är en begränsning i denna typ av studie.

Sammanfattningsvis gav metoden en tydlig och relevant bild av forskningen om socioekonomisk bakgrund, läsutveckling och studieresultat, samtidigt som resultaten bör tolkas med viss försiktighet med tanke på urval, skillnader mellan länder och att vissa studier är äldre.

6.1.1 Användningen av AI

I vår materialanalys har vi även använt oss av Artificiell intelligens (AI). AI har varit ett verktyg för oss genom att översätta specifika ord från engelska till svenska, förtydliganden av begrepp och avancerade termer. Vi vill understryka att vi är medvetna om att översättning och förtydligande av begrepp kan bli förvrängda av AI. Detta har vi tagit hänsyn till och varit noggranna med.

6.2 Resultatdiskussion

I resultatdiskussionen diskuteras resultaten med utgångspunkt i studiens syfte, frågeställningar och relevant tidigare forskning. Vårt syfte med denna litteraturstudie var att analysera sambandet mellan elevers socioekonomiska bakgrund och deras läsutveckling i årskurs 4–6, samt att identifiera vilka hemfaktorer som påverkar elevers studieresultat. Resultaten visar att elevers läsförmåga påverkas av deras socioekonomiska bakgrund, men sambandet är mer komplicerat och påverkas av flera olika faktorer samtidigt.

6.2.1 Sambandet mellan föräldrarnas utbildningsnivå och läsutveckling

Flera studier (Lindo 2014; Van der Kleij et al., 2023) visar att socioekonomisk bakgrund har en tydlig koppling till elevers läsförståelse. Gemensamt för studierna är att de lyfter fram betydelsen av humankapitalet, det vill säga föräldrars utbildnings- och kunskapsnivåer, och hur detta påverkar hur väl elever utvecklar sin läsförståelse (Lindo, 2014, s. 290). Forskningen visar också att barn från familjer med högre socioekonomisk status ofta har bättre ordförråd, bättre förmåga att avkoda och bättre läsförståelse (Van der Kleij et al., 2023, s. 61–62). En möjlig förklaring är att barn i dessa hem möts av mer språkliga utmaningar och stimulans, till exempel genom samtal, läsning och andra språkutvecklande aktiviteter, vilket stärker deras språkliga färdigheter. Detta ligger i linje med Liberg (2010) som visar att ett rikt ordförråd och aktiv språkanvändning är viktiga förutsättningar för att utveckla läsförståelse (s. 5). Det visar att socioekonomisk bakgrund inte bara handlar om familjens inkomst, utan också om språkets utveckling och förväntningar som finns i hemmet. Liknande resultat framkommer i flera studier (Nærde et al.,2026) som betonar betydelsen av den språkliga stimulans som ges i hemmet.

Nærde et al. (2026) beskriver att föräldrar med högre utbildning tenderar att ge mer stimulans i hemmet, vilket kan hjälpa barn att utveckla tidiga färdigheter (s. 151). Dessa tidiga aktiviteter tolkar vi som att de i sin tur kan ge barnen en bättre grund för att förstå och analysera texter senare i skolan. Resultaten ligger även i linje med rapporter från Skolverket (2018, s. 16; 2023, s. 34), som visar att utbildning och inkomst påverkar elevers möjligheter till stöd hemma, till exempel att få hjälp med läxor, samtal om skoluppgifter och stöd i att planera och genomföra skolarbeten (2018, s. 16; 2023, s. 34). Pajkin (2017) lyfter också att socioekonomisk bakgrund påverkar både läsutveckling och

studieresultat och att faktorer som samtal om böcker och filmer är viktiga för läsförståelsen (s. 56). Sammantaget tyder detta på att det är kvaliteten i barnens språkliga möten som gör skillnad.

Inför vår kommande yrkesprofession är det relevant för lärare att vara medvetna om att det finns skillnader i elevers läsförståelse kopplade till socioekonomisk bakgrund. Flera studier visar att elever från hem med högre socioekonomisk status generellt har bättre förutsättningar att utveckla sitt ordförråd, avkodning och läsförståelse (Van der Kleij et al., 2022; Nærde et al., 2026)

6.2.2 Hemfaktorns betydelse och begränsningar

Forskning (Crampton & Hall, 2017; Hartas, 2011) visar att hemmets lärandemiljö har stor betydelse för barns språk- och läsutveckling. Crampton och Hall (2017, s. 373) skriver att socioekonomisk utsatthet kan minska hemmets möjlighet att ge språkligt stöd, vilket i sin tur påverkar barns läsförmåga. Hartas (2011, s. 907) menar att ekonomisk stress kan göra det svårare för föräldrar att stödja barnens lärande. Det kan till exempel handla om att begränsade resurser påverkar tillgången till böcker och annat material som stimulerar barns språk- och läsutveckling (Hartas, 2011, s. 908). Samtidigt deltog föräldrar i olika socioekonomiska grupper i lärandeaktiviteter ungefär lika mycket, men skillnader fanns i hur ofta de läste högt för sina barn (Hartas, 2011, s. 908–909). Tidigare forskning visar att mödrar med kortare utbildning ofta använder ett mindre avancerat språk i samtal med sina barn. Det kan innebära att samtalen blir mindre språkligt utmanande, vilket påverkar barnens möjligheter att utveckla sitt ordförråd och sin språkförståelse. Det tyder på att det inte enbart är hur ofta aktiviteterna sker som har betydelse, utan också hur de genomförs (Hartas, 2011, s. 908–909).

Forskningen (Hartas, 2011; Crampton & Hall, 2017; Nærde et al., 2026) visar också att hemmets stöd har sina begränsningar. Även om föräldrar ofta är engagerade i sina barns lärande, kan detta engagemang inte helt kompensera för låg inkomst eller låg utbildning. Hartas (2011, s. 907; 909–910) framhåller att familjens socioekonomiska bakgrund tydligt påverkar barns språk-, läs- och skrivutveckling, oavsett hur ofta barnen deltar i lärandeaktiviteter hemma. En förklaring kan vara att föräldrarnas utbildningsnivå påverkar både hur de använder språket i vardagen och hur de tar del av och använder olika resurser. Barn som växer upp i familjer med fler resurser, särskilt där modern har

högre utbildning, når bättre resultat i språk och läsning än barn från mindre gynnade familjer (Hartas, 2011, s. 898; 901). Det innebär att vanliga lärandeaktiviteter i hemmet inte räcker för att minska skillnader som beror på familjens socioekonomiska bakgrund, eftersom förutsättningarna för dessa aktiviteter ser olika ut. Davis-Kean (2005) menar att föräldrars utbildning kan mildra effekterna av låg inkomst genom att skapa en mer ordnad och språkrik hemmiljö. Det kan till exempel innebära att föräldrar pratar mer med sina barn, läser tillsammans och har rutiner som gör det lättare för barnet att lära sig läsa (s. 303). Även Bicona et al. (2025, s. 401) skriver att familjens socioekonomiska bakgrund påverkar barns läsförmåga mer än genetisk risk för dyslexi. Samtidigt påpekar Bicona et al. (2025, s. 401) att genetiska faktorer och socioekonomiska villkor påverkar varandra, vilket kan göra att skillnader mellan barn kvarstår även när hemmets miljö är stödjande. Det visar att hemmets betydelse är stor, men att det inte ensamt kan förklara eller helt jämna ut skillnader i barns läsutveckling.

6.2.3 Skolans uppdrag

Resultaten (Aytar & Mella, 2012; Herkner et al., 2021; Pajkin, 2017) visar att skolans kompensatoriska uppdrag är viktigt, vilket också framhålls i läroplanen (Skolverket, 2025, s. 6; 14). Studierna visar att elevers läsutveckling påverkas av hemmets utbildningsnivå och resurser och att skolan behöver anpassa undervisningen efter elevernas olika förutsättningar, för att varje elev ska utvecklas utifrån sina egna behov. Lindo (2014) lyfter att om elever i riskzon ska kunna stödjas och identifieras tidigt, krävs mer kunskap och bättre redskap för att förstå familjebakgrundens betydelse (s. 292). I en svensk rapport (Von Greiff, 2012, s. 78) lyfts det att tidiga och riktade insatser kan minska risken att elever hamnar efter i kunskapsutvecklingen. Rapporten kommer fram till att om barn får möta god undervisning, minskar insatserna för särskilt stöd och hjälp. När barn får möta god undervisning kan behovet av individuella stödinsatser minskas, eftersom undervisningen i sig ger dem bättre förutsättningar att lyckas. Rapporten understryker dock att alla barn har olika förutsättningar och olika bakgrunder, vilket gör att finns det barn som behöver god och strukturerad stöttning, där samhällets insatser riktas mot barn som faktiskt behöver det. Om insatserna riktas mot de elever som verkligen behöver dem, kan dessa barn undvika att hamna efter och få bättre förberedelse för framtida studier och livet i stort (Von Greiff, 2012, s. 78). Rapporten tyder på att lärare behöver vara uppmärksamma för att se elever vi möter i skolan och elever som har risk för att hamna i riskzon. Rådande läroplan (Skolverket, 2025) lyfter även att skolan

har ett ansvar att anpassa undervisningen utifrån elevernas förutsättningar (s. 6). Detta medför utmaningar för lärare, då det kan vara svårt att se alla elever och avgöra vad deras svårigheterna beror på, exempelvis brister i ordförråd, språklig stimulans eller avkodning, samt hur undervisningen kan anpassas för att möta deras behov. Herkner et al. (2021, s. 11) beskriver i sin studie att behovet av språklig stimulans är större i områden med socioekonomisk utsatthet och att skolans aktörer behöver ökad kunskap för att kunna uppmärksamma elevernas individuella behov för deras fortsatta utveckling (s. 11). Det visar att både undervisningens kvalitet och tidig uppmärksamhet på elevernas behov är viktigt för elevers utveckling. Samtidigt visar flera studier att skolans insatser inte helt kan utjämna skillnader som beror på socioekonomiska villkor (Hartas, 2011; Herkner et al., 2021). Därför måste arbetet vara långsiktigt och planerat, eftersom kortsiktiga åtgärder inte räcker för att ge alla elever individuellt anpassade förutsättningar över tid.

Pajkin (2017, s. 75) menar att skolor ska se till ett större perspektiv, där skolan tar hänsyn till elevens bakgrund för att alla elever ska lyckas, vilket också beskrivs av Aytar och Mella (2012). Ett intersektionellt perspektiv är viktigt för att förstå hur olika identitetskategorier, såsom kön, socioekonomisk bakgrund och etnicitet, samverkar med socioekonomiska villkor och skapar ojämlikheter mellan grupper av elever (s. 49). Mot bakgrund av detta anser vi att skolans lärare behöver se till ett större perspektiv och ha kunskap om elevers bakgrund och deras olikheter för att kunna ge elever den stöttning de behöver i skolan. Däremot går det inte att undgå att det har sina utmaningar för lärare att se alla elever och se till ett större perspektiv, då klasserna i dagens samhälle är stora. Van der Kleij et al. (2023) menar att det är viktigt att skilja mellan olika språkliga färdigheter och att skolans roll har en stor betydelse för utvecklingen av mer avancerat ordförråd och läsförståelse. Det finns begränsningar som främst rör den hårda indelningen av socioekonomisk status, samt behovet av mer forskning om skolmiljöns betydelse vid skolövergångar (s. 62; 64). Utifrån Van der Kleij et al. (2023) studie bedömer vi att det är viktigt att skolan stödjer eleverna i deras utveckling genom att kartlägga deras språkliga förmågor, exempelvis genom observationer och bedömningsstöd. Därifrån kan läraren identifiera vilka specifika språkliga färdigheter som behöver extra träning och anpassa undervisningen, för att varje elev ska utveckla sina språkliga förmågor på bästa sätt.

Vår samlade bild efter att ha genomfört denna studie är att mer forskning behövs för att förstå hur elevers socioekonomiska bakgrund påverkar deras lärande och vilka faktorer

som är viktigast för deras utveckling. Flera studier visar att både hemmet och skolan påverkar elevernas läsutveckling, men det är ännu inte helt klart vilka typer av stöd som fungerar bäst. Från studierna i denna uppsats drar vi slutsatsen att om skolan ska kunna hjälpa alla elever behöver lärare känna till elevernas bakgrund, kunna se vilka språkliga färdigheter som behöver extra träning och anpassa undervisningen därefter. Sammantaget tyder resultaten (Pajkin, 2017; Van der Kleij et al., 2023) på att riktade insatser i skolan, i kombination med stöd från hem och samhälle, kan bidra till att stärka förutsättningarna för elever från familjer med mindre resurser.

6.3 Didaktiska implikationer och slutsatser

Som tidigare nämnts behövs mer forskning för att öka förståelsen för hur socioekonomisk bakgrund påverkar elevers läsförståelse och studieresultat, samt hur dessa elever kan stödjas på ett ändamålsenligt sätt. Samtidigt visar resultaten (Aytar & Mella, 2012; Herkner et al., 2021) i denna studie att det finns ett samband, vilket innebär att lärare behöver förhålla sig till dessa faktorer i undervisningen för att skapa likvärdiga förutsättningar för alla elever.

Efter den genomförda litteraturstudien framkommer kunskap om att elevers socioekonomiska bakgrund är viktig för att kunna anpassa undervisningen. Det kan innebära att som lärare skapa goda relationer till både vårdnadshavare och elever, samt ha diskussioner för att få ökad förståelse och kunskap om elevens förutsättningar. Genom samarbete med hemmen kan läraren få en bättre bild av vilket stöd eleven får och vilka behov som finns. Lindo (2014) beskriver att det krävs mer kunskap och bättre redskap om elever i riskzon ska kunna stödjas och identifieras tidigt (s. 292).

Forskning (Crampton & Hall, 2017) visar också att socioekonomiska faktorer påverkar elevers utveckling i tidig ålder, vilket gör skolans kompensatoriska uppdrag extra viktigt. Von Greiff, (2012) lyfter att de tidiga och riktade insatserna kan minska risken att elever hamnar efter i kunskapsutvecklingen (s. 78). Detta understryker vikten av kontinuitet i arbetet samt betydelsen av överlämningar mellan årskurserna. Vidare framkommer det i studierna (Nærde et al., 2026; Pajkin, 2017) att föräldrarnas stöd, exempelvis läsning i hemmet, har betydelse för elevers läsutveckling. Samtidigt kan detta stöd variera beroende på familjens förutsättningar. Det kan därför vara bra att skolan stödjer, exempelvis med att erbjuda studiestöd och pedagogiskt stöd.

Van der Kleij et al. (2022) skriver om att det är viktigt att skilja mellan olika språkliga färdigheter (s. 62–63). Genom att identifiera vilka språkliga färdigheter som eleven besitter och vilka som behöver utvecklas, kan undervisningen anpassas utifrån elevernas behov. Detta kan även ligga till grund för dialog med föräldrar kring hur stöttning för eleven kan genomföras. Pajkin (2017) lyfter att faktorer som samtal om böcker och filmer är viktiga för läsförståelsen (s. 56). Dessa aktiviteter kan ses som en del av det språkutvecklande arbetet, som både hemmet och skolan kan bidra till.

Sammanfattningsvis beskriver alla artiklar att den socioekonomiska bakgrunden har ett samband med elevers läsutveckling och studieresultat. Den första frågeställningen handlar om vilka samband som finns mellan socioekonomisk bakgrund och läsutveckling i årskurs 4–6. Litteraturen (Davis-Kean, 2005; Lindo, 2014) visar att föräldrars utbildning och inkomst påverkar elevers läsförmåga. Antalet böcker i hemmet och samtal om böcker och filmer påverkar elevernas inställning till läsning. Kvaliteten i dessa aktiviteter är avgörande för att stärka deras ordförråd och språkförståelse.

Den andra frågeställningen gäller vilka hemfaktorer som påverkar elevernas studieresultat. Här visar studierna (Davis-Kean, 2005; Lindo, 2014) att familjens förväntningar och stöd har betydelse, liksom föräldrars utbildning och inkomst, vilket påverkar både motivation och inställning till skolan. Vissa studier visar att högre inkomst kan minska skillnaderna i elevers läsutveckling, medan andra menar att det inte alltid räcker (Hartas, 2011, s. 909–910). På samma sätt kan känslomässigt stöd från föräldrar, som att barnet får uppmuntran, trygghet och vuxnas engagemang i läsning och samtal, hjälpa barn med lägre socioekonomisk status (Davis-Kean, 2005, s. 303). Dock kvarstår vissa skillnader ändå. Von Greiff (2012) beskriver att skolan har en viktig kompensatorisk roll, där riktade insatser och undervisning av hög kvalité kan ge elever med begränsade resurser bättre förutsättningar att utvecklas och minska vissa skillnader (s. 78).

6.4 Vidare forskning

Efter att ha analyserat tidigare forskning och sammanställt studiens resultat framkommer ett behov av ytterligare forskning på hur socioekonomisk bakgrund påverkar elevers lärande, särskilt i relation till läsutveckling och studieresultat. Det finns även behov av

ökad kunskap hos aktörer inom skolans verksamhet om hur socioekonomiska faktorer påverkar elevers lärande och hur de bäst kan stödjas.

Vidare forskning skulle med fördel kunna undersöka olika kommuner och skolor, där fokus ligger på elevers läsutveckling och studieresultat. Det hade även varit relevant att kombinera olika datainsamlingar, exempelvis intervjuer med vårdnadshavare och elever om deras hemförhållanden, tillsammans med insamling av lästest och skolresultat. Detta skulle kunna bidra till en förståelse av hur socioekonomisk bakgrund hänger samman med elevers utveckling och presentationer.

Framtida studier skulle även kunna fokusera på att identifiera vilka specifika faktorer inom socioekonomisk bakgrund som har störst påverkan på elevers skolgång. Analyseringen av dessa faktorer kan ge information om olika anpassningar och stödinsatser som kan prövas och utvecklas. Det vore även intressant inom detta område att rikta fokus mot skolans kompensatoriska uppdrag. Det innebär att undersöka hur lärare arbetar med elevers olika förutsättningar och bakgrunder, samt analysera vilka insatser som genomförs och hur detta påverkar elevers läsutveckling och studieresultat.

Referenslista

*Titlar som ingår i litteraturstudiens resultat är märkta med asterisk.

*Aytar, O., & Mella, O. (2012). Bortom skolframgång: En analys av PISA 2006 ur ett intersektionellt perspektiv. *Sociologisk forskning*, *49*(1), 45-65. https://doi.org/10.37062/sf.49.18391

*Bicona, D., Mountford, H.S., Bridges, E.C., Fontanillas, P., Martin, N. G., Fisher, S. E., Bates, T. C., & Lucioano, M. (2025). Dyslexia Polygenic Index and Socio-Economic Status Interaction Effects on Reading Skills in Australia and the United Kingdom. *Behavior Genetics, 55*(5), 395-406. https://doi.org/10.1007/s10519-025-10230-4

*Crampton, A., & Hall, J. (2017). Unpacking socio-economic risks for reading and academic self-concept in primary school: Differential effects and the role of the preschool home learning environment. *British Journal of Educational Psychology*, *87*(3), 365-382. https://doi.org/10.1111%2Fbjep.12154

Eriksson Barajas, K., & Forsberg, C. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap: Vägledning vid examensarbeten och vetenskapliga artiklar*. Natur & Kultur.

*Davis-Kean, P. E. (2005). The influence of parent education and family income on child achievement: the indirect role of parental expectations and the home environment. *Journal of Family Psychology, 19*(2), 294-304. https://doi.org/10.1037/0893-3200.19.2.294

Elbro, C., Fridolfsson, I., Herkner, B., & Häggström I. (2016). *Introduktion till avkodning.* Lexilexi. https://legilexi.org/kunskapsbank/artiklar/Avkodning/introduktion-till-avkodning

Folkhälsomyndigheten. (2024). *Utbildning och inkomst som mått på socioekonomi*. Folkhälsomyndigheten. https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/c946cade13df4d8ab3f06ccbf1e96e8a/utbildning-och-inkomst-som-matt-pa-socioekonomi.pdf

*Hartas, D. (2011). Families´social bakgrounds matter: Socio-economic factors, home learning and young children´s language, literacy and social outcomes. *British Educational Research Journal*, *37*(6), 893-914 https://doi.org/10.1080/01411926.2010.506945

*Herkner, B., Westling Allodi, M., Ferrer Wreder, L., & Eninger, L. (2021). Reading development among Swedish children: The importance of contextual resources and language ability. *Cogent Education*, *8*(1), 1940631. https://doi.org/10.1080/2331186X.2021.1940631

Liberg, C. (2010). *Elevers läs- och skrivutveckling. En teoretisk bakgrund*. Skolverket. https://www.skolverket.se/getFile?file=2361

*Lindo, E. J. (2014). Family background as a predictor of reading comprehension performance: An examination of the contributions of human, financial and social capital. *Learning and Individual Differences*, *32*, 287-293. https://doi.org/10.1016/j.lindif.2014.03.021

*Nærde, A., Hukkelberg, S., Backer-Grøndahl, A., Janson, H., Nordahl, K. B., & Shaw, D. S. (2026). Validation of the family investment model in Norwegian families: A longitudinal investigation of family SES, parent cognitive stimulation, and child outcomes. *Early Childhood Research Quarterly*, *75*, 145-156. https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2026.01.002

*Pajkin, M. (2017). Socioekonomisk bakgrund och dess betydelse för pojkars och flickors läsförmåga och betyg. *Pedagogisk forskning i Sverige*, *22*(1-2), 51-78. https://publicera.kb.se/pfs/article/view/53287/41941

Skolverket. (2016). *Att läsa och förstå: Läsförståelse – av vad och för vad?* https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65c5bd/1553967057896/pdf3694.pdf

Sanacore, J., & Palumbo, A. (2009). Understanding the fourth-grade slump. Our point of view. *The Educational Forum, 73*(1), 67-74. https://doi.org/10.1080/00131720802539648

Skolverket. (2018). *Analyser av familjebakgrundens betydelse för skolresultaten och skillnader mellan skolor -En kvantitativ studie av utveckling över tid i slutet av grundskolan.* https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65d200/1553967875648/pdf3927.pdf

Skolverket. (2023a). *PIRLS 2021: Läsförmågan hos svenska elever i årskurs 4 i ett internationellt perspektiv.* https://www.skolverket.se/getFile?file=11490

Skolverket. (2023b). *PISA 2022: 15-åringars kunskaper i matematik, läsförståelse och naturvetenskap.* https://www.skolverket.se/getFile?file=12177

Skolverket. (2025). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet: Lgr22.* (3:e rev. uppl.) https://www.skolverket.se/getFile?file=13296

Statistiska centralbyrån (SCB). (u.å.). *Lön eller inkomst*. Hämtad 28 januari, 2026, från: https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/hushallens-ekonomi/hushallens-inkomster-tillgangar-och-skulder/hushallens-ekonomi-hek/produktrelaterat/Fordjupad-information/lon-eller-inkomst/

Statistiska centralbyrån (SCB). (2025). *Utbildningsnivån i Sverige.* https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/utbildning-jobb-och-pengar/utbildningsnivan-i-sverige/

*Van der Kleij, S. W., Burgess, A. P., Ricketts, J., & Shapiro, L. R. (2023). Tracking vocabulary and reading growth in children from lower and higher socioeconomic backgrounds during the transition from primary to secondary education. *Child Development, 94*(1), e57–e66. https://doi.org/10.1111/cdev.13862

Von Greiff, C., Sjögren, A., & Wieselgren, I. (2012). *En god start? En rapport om att stötta barns utveckling.* (IFAU Rapport 2012:11) Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering. https://www.ifau.se/Forskning/Publikationer/Rapporter/2012/En-god-start-En-rapport-om-att-stotta-barns-utveckling/

Bilagor

Bilaga 1: Diagram över urvalsprocessen

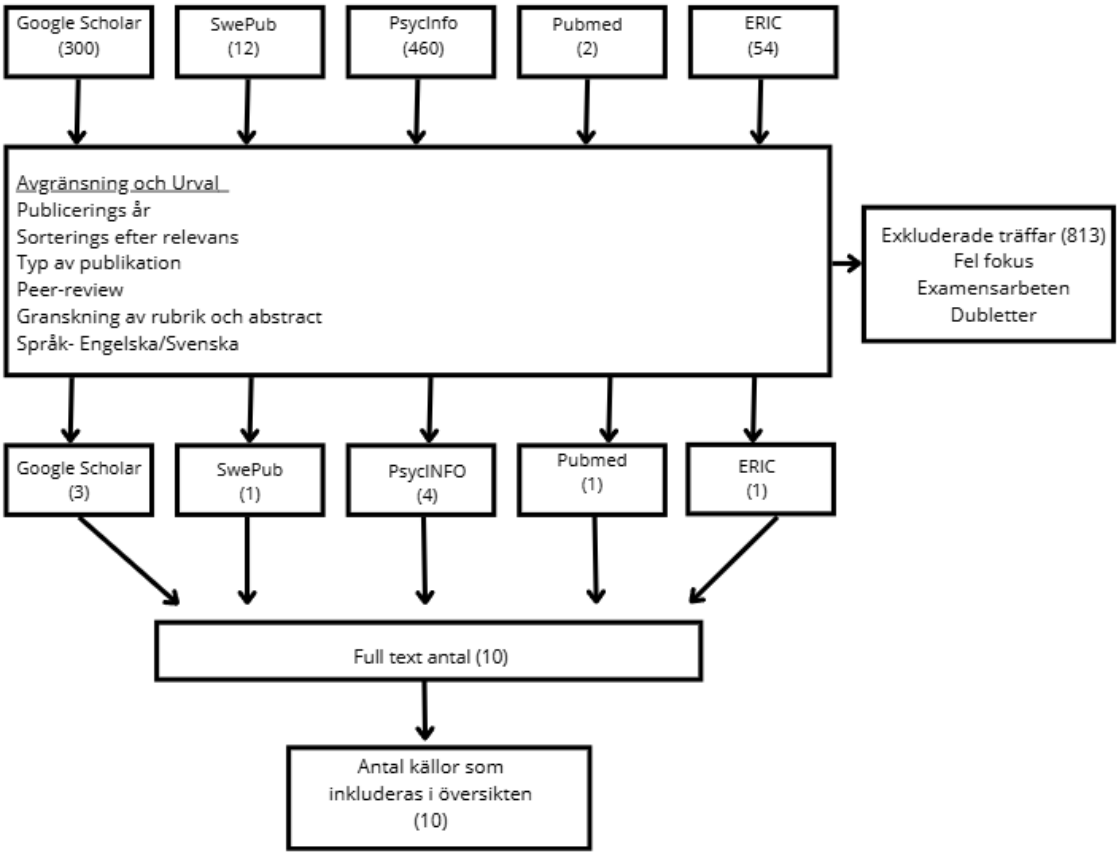

Bilaga 2: Översikt över analyserat material

Författare **Titel** **Tidsskrift** **Publikationsår**	**Syfte**	**Design** **Urval** **Datainsamling** **Land**	**Studiens teoretiska utgångspunkt/ram**	**Resultat**
Författare: Aytar, O., & Mella, O. **Titel:** Bortom skolframgång: En analys av PISA 2006 ur ett intersektionellt perspektiv. **Tidskrift:** Sociologisk Forskning **Publikationsår:** 2012	Undersöka vilka faktorer som påverkar elevers skolframgång.	**Design:** Kvantitativa data från PISA 2006 **Urval:** Urvalet består av elever i Sverige, indelade efter migrationsbakgrund (Sverigefödda med Sverigefödda föräldrar, Sverigefödda med utlandsfödda föräldrar och utlandsfödda med utlandsfödda föräldrar). Inom dessa grupper analyserades skillnader beroende på socioekonomisk bakgrund, kön och hemresurser. **Datainsamling:** Urvalet består av elever som deltog i PISA 2006.Analysen fokuserar på grupper uppdelade efter socioekonomisk bakgrund, kön och etnicitet. **Land:** Sverige	Intersektionellt perspektiv.	**Resultat:** Flickor presterade bättre än pojkar. Men elever med mer resurser hemma, som böcker och stöd, fick högre resultat i läsförståelse. God läsförståelse var kopplad till bättre resultat i matematik och naturvetenskap.

Författare: Bicona, D., Mountford, H. S., Bridges, E. C., Fontanillas, P., Martin, N. G., Fisher, S. E., Bates, T. C., & Luciano, M. **Titel:** Dyslexia Polygenic Index and Socio-Economic Status Interaction Effects on Reading Skills in Australia and the United Kingdom **Tidskrift:** Behavior Genetics **Publikationsår**: 2025	Undersöka hur genetiska och miljömässiga faktorer samverkar i utvecklingen av läs- och stavningsförmåga, med särskilt fokus på familjens socioekonomiska status (SES).	**Design:** Kvantitativ observationsstudie med genetiska data. (kohortdesign) **Urval:** Australien: 1 315 ungdomar (ca 17 år) Storbritannien: Cirka 5 700 barn och ungdomar. Läsdata vid 7 år och 16 år. **Datainsamling:** Genetiska data: DNA från blod eller saliv. Läsförmåga: Standardiserade läs- och stavningstester samt lärarskattningar. SES: Förälders yrke och utbildning (Australien) samt faderns yrke vid barnets 7 års ålder (Storbritannien). Skoltyp: Statlig eller privat skola (Australien). **Land:** Australien Storbritannien	Gen–miljö-perspektiv på läs- och stavningsförmåga	**Resultat:** Både gener kopplade till dyslexi och familjens socioekonomiska status påverkade barns läsning och stavning, men de förstärkte inte varandras effekter. Skoltyp spelade ingen egen roll när man tog hänsyn till familjens SES. Effekten av gener var mindre än SES.
Författare: Crampton, A., & Hall, J. **Titel:**	Syftet med denna studie är att undersöka socioekonomiska riskfaktorer och	**Design:** Kvantitativ studie.	Studiens utgångsteori är socioekonomisk rik, akademisk självbild och Matthew-effekter i läsning.	**Resultat:** Resultatet visade att tidig socioekonomisk risk hade negativa samband under förskoleåren och elevers förmåga att läsa vid 7 och 10 års ålder. Vid

Unpacking socio-economic risks for reading and academic self-concept in primary school: Differential effects and the role of the preschool home learning environment. **Tidskrift:** Artikel från British Journal of Educational Psychology. **Publikationsår:** 2017	lärandemiljö i hemmet och hur det påverkar barn mellan 7 och 10 år från Storbritannien i deras akademiska självbild och läsförmåga.	**Urval:** 3172 barn mellan 3–10 år från Storbritannien och deras familjer. **Datainsamling:** Insamlingen gjordes genom mätningar, frågor och tester. **Land:** Storbritannien.		dessa åldrar visade dock inget negativt motsvarande den akademiska självbilden.
Författare: Davis-Kean, P. E **Titel:** The influence of parent education and family income on child achievement: the indirect role of parental expectations and the home environment. **Tidskrift:** Artikel från Journal of Family Psychology **Publikationsår:** 2005	Syftet med studien är att undersöka hur socioekonomisk status med störst fokus på föräldrars utbildning och inkomst påverkar skolpresentationer för barn indirekt. Hur de påverkas indirekt genom förväntningar och hemmiljön.	**Design:** Kvantitativ studie. **Urval:** 868 barn mellan 8–12 år och flera vårdnadshavare. Datainsamling: Datainsamlingen bestod av intervjuer, tester och observationer i hemmet. **Land:** USA	Studiens teoretiska utgångspunkt är hur SES och familjeprocesser påverkar elevers prestation.	**Resultat:** Resultatet visar att barns presentationer är relaterade till SES, föräldrars föreställningar och hemmiljön. Föräldrars utbildningsnivå påverkar indirekt barns presentationer i skolan genom föräldrarnas förväntningar och hemmiljöbeteenden.
Författare: Hartas, D. **Titel:** Families' social backgrounds matter: Socio-economic factors, home learning and young	Att undersöka sambandet mellan föräldrars socioekonomiska status, hemmets lärandemiljö och deras effekter på ungas språkliga, läs-/skriv- och socio-emotionella	**Design:** Populationsbaserad longitudinell studie med kvantitativ analys av data från Millennium Cohort Study	Studien utgår från teorier om hur socioekonomiska riskfaktorer påverkar barns utveckling genom föräldrars tillgång till resurser och hur dessa investeringar i hemmets lärande bidrar till kognitiv och social utveckling.	**Resultat:** Socioekonomisk bakgrund påverkade barns språk, läsning och social utveckling mest, där moderns utbildning hade större effekt än familjens inkomst. Föräldrar i olika grupper gjorde lika mycket lärande med sina barn förutom bokläsning, som var vanligare i höginkomst- och högutbildade familjer. Hemlärande i övrigt påverkade inte barns resultat särskilt mycket.

children's language, literacy and social outcomes. **Tidskrift:** British Education Research Journal. **Publikationsår:** 2011	kompetens, samt om hemmets lärande kan minska socioekonomiska skillnader i barns utveckling.	**Urval:** Cirka 15 600 barn (solo-födda) ingick i analysen. Uppgifter samlades in när barnen var 3 och 5 år gamla, och lärarbedömningar gjordes vid slutet av första skolåret. **Datainsamling:** Föräldraintervjuer vid 3 och 5 års ålder om socioekonomiska förhållanden och hemmets lärandeaktiviteter. Lärarbedömningar av barns språk/läs- och socio-emotionell utveckling via Foundation Stage Profile i England. **Land:** Storbritannien		

Författare: Herkner, B., Westling Allodi, M., Ferrer Wreder, L., & Eninger, L. **Titel:** Reading development among Swedish children: The importance of contextual resources and language ability. **Tidskrift:** Artikel från Cogent Education **Publikationsår:** 2021	Syftet med studien var att undersöka läsutvecklingen genom olika test och ta reda på om det har samband mellan olika grupper.	**Design:** Kvantitativ studie. **Urval:** Urvalet var 26 förskolor i tre olika kommuner i Sverige med i genomsnitt 16 barn per förskola. **Datainsamling:** Olika tester, enkäter, samt insamling av registerdata. **Land:** Sverige	Tidig literacy och språkutveckling med kontextuellt perspektiv.	**Resultat:** Resultatet visade varierande resultat beroende på den socioekonomiska statusen.
Författare: Lindo, E. J. **Titel:** Family background as a predictor of reading comprehension performance: An examination of the contributions of human, financial, and social capital. **Tidskrift:** Learning and Individual Differences **Publikationsår:** 2014	Syftet med denna studie är att undersöka sambandet mellan familjebakgrunden och elever med lässvårigheter i årskurs 2–6.	**Design:** Kvantitativ studie. **Urval:** 51 elever och deras vårdnadshavare. **Datainsamling:** Vårdnadshavare genomförde kognitivt test och lästest, samt svarade på två enkäter och blev intervjuade. Eleverna genomförde, test för läsförståelse, avkodning för ord och lästflyt, samt fonologisk bearbetning. **Land:** USA	Studien utgår från kapitalteorin.	**Resultat:** Resultatet visar att god läsförståelse har samband med ekonomiskt-, total- och humankapital. Resultatet visar att familjebakgrunden har en central koppling till läsförståelse.

Författare: Nærde, A., Hukkelberg, S., Backer-Grøndahl, A., Janson, H., Nordahl, K. B., & Shaw, D. S. **Titel:** Validation of the family investment model in Norwegian families: A longitudinal investigation of family SES, parent cognitive stimulation, and child outcomes. **Tidskrift:** Early Childhood Research Quarterly. **Publikationsår:** 2026	Syftet med studien var att undersöka hur familjens socioekonomiska status och föräldrars stimulans i hemmet påverkar barns tidiga språkliga, kognitiva och sociala färdigheter i Norge.	**Design**: Populationsbaserad longitudinell kvantitativ studie. **Urval:** 1 159 norska barn (559 flickor och 600 pojkar) **Datainsamling:** Föräldraintervjuer vid 6 månader, 1, 2, 3 och 4 år videofilmade förälder–barn-interaktioner, mor–barn vid 2 år, far–barn vid 3 år, barnets tester vid 4 år, lärarenkäter i årskurs 1 **Land:** Norge	Studien utgår från Family Investment Model (FIM)	**Resultat:** Resultaten visar att högre utbildning hos mödar och fäder hänger samman med mer kognitiv stimulans och bättre språkliga och sociala färdigheter hos barnen. Ekonomisk stress påverkade främst mödrars stimulans negativt. Effekterna var små till måttliga men tydliga.
Författare: Pajkin, M. **Titel:** Socioekonomisk bakgrund och dess betydelse för pojkars och flickors läsförmåga och betyg. **Tidskrift:** Pedagogisk forskning i Sverige. **Publikationsår:** 2017	Syftet med studien är att undersöka om socioekonomisk bakgrund, inställning till läsning och om aktiviteter inom läsning har ett samband med elevers läsförmåga och deras studieresultat, både för flickor och pojkar.	**Design:** Kvantitativ undersökning. **Urval:** 214 elever i årskurs 9 på fyra olika skolor i två olika kommuner. **Datainsamling:** Enkäter, resultat på nationella prov och höstterminens betyg. **Land:** Sverige.	Kulturellt kapital, fält, habitus och doxa och dess betydelsen för elevers läsförmåga och resultat i skolan.	**Resultat:** Resultatet visar att föräldrars inställning till läsning och litteratur, samt hur mycket diskussioner det förs i hemmet om läsning har samband med elevers läsförmåga och studieresultat.

Författare: Van der Kleij, S. W., Burgess, A. P., Ricketts, J., & Shapiro, L. R. **Titel:**Tracking vocabulary and reading growth in children from lower and higher socioeconomic backgrounds during the transition from primary to secondary education **Tidskrift:** Child Development. **Publikationsår:** 2023	Undersöka sambandet mellan socioekonomisk status, ordförråd och läsutveckling, med särskilt fokus på övergången från primary till secondary school (11–12 år).	**Design:** kvantitativ longitudinell studie **Urval:** 296 barn Följdes från 10 till 13 års ålder. **Datainsamling:** Barnen testades vid fem mättillfällen. Datainsamlingen skedde före, under och efter skolövergången. Standardiserade språkliga och läsrelaterade tester användes. SES-data samlades in via: Uppgifter om Free School Meals (FSM). Information om modernas utbildningsnivå. **Land:** Storbritannien	Socioekonomisk status (SES) Familjebakgrundens betydelse för skolprestationer	**Resultat:** Resultaten visar att barn från högre SES generellt hade bättre vardagsordförråd, skolspråks ordförråd, avkodning och läsförståelse än barn från lägre SES.